



Izdavatelj in odgovorni urednik:
JAKOB DIMNIK,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 19. Ljubljana, 1. vinotoka 1897. XXXVII. leto.

Vsebina: Štefan Primožič: O uredbi učiteljskih plač na Kranjskem. — Odkritje Tomšičeve spominske plošče. — Samopomoč. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva. — Listek upravnikov.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor“.

0 uredbi učiteljskih plač na Kranjskem.

IV.

9. Krajevno-osebni zistem. (Status.)

Odveč bi bilo po izvrstnem govoru gospoda deželnega predsednika (vide „Učit. Tov.“ št. 14. in 15.) nadrobneje gori imenovani plačilni zistem še utemeljevati. Iz vsega njegovega govora o uredbi učiteljskih plač odseva temeljito poznanje naših nesrečnih plačilnih razmer, ki so tako usodepolne tudi za pedagogiško-didaktiški razvoj naše šole. Velja le krajevno-osebni zistem natančneje razložiti.

Po tem zistemu imajo vse učne osebe jednake službene starosti jednako plačo, naj si bodo tu ali tam. Le za kraje, kjer so življenske in druge razmere nadnormalne, ustanovljene so posebne lokalne doklade, katere dotični gotovo rabijo. Take doklade so tudi iz pedagogiško-didaktičnih razlogov potrebne; brez njih bi ostale marsikatero šole v takih krajih brez učitelja.

Krajevno-osebni zistem je pa tudi najidealnejši status, ker ustreza naši poglavitni terjatvi: plača naj se ravna po službenih letih.

Se besedo o službah 1. in 2. vrste. Le-te smo proizvedili iz temeljne določbe o naših plačah, iz § 55. državnega ljudsko-šolskega zakona ter dokazali tudi potrebo, da obstajajo.

Kdo bi pa prišel v službo 2. vrste? Pred vsem mlad začetnik, kateremu je treba šole in prakse, da je popolen. Prav je torej, da dobi taisti manjšo plačo. V 2. plačilni vrsti bi tudi lahko ostal vse svoje žive dni. To pa ne bi bilo prav. Kadar je kdo v svoji stroki dozorel, sodi na drugo mesto. Da si tedaj poboljša svoje stanje, prosil bo za službo 1. vrste: na jednorazrednico ali kam drugam. Na ta način si pridobimo primerno razdelitev učnih oseb na mesta, kamor sodijo po svoji zmožnosti in skoraj menim da bodo izginili novinci iz jednorazrednih šol.

Velika večina učiteljic bode pa ostala v 2. plač. razredu. To tudi ni nikaka krivica. Gotovo bodo službe 2. vrste vsaj tako plačane, kakor so dosedaj gospodične koleginje, če ne bolje. Deželi mora biti gotovo na tem, da ima zadostno število učnih oseb. No, učiteljic je pa sedaj menda vendar — zadostno število, med tem ko se zadnjih 10 let opaža pomanjkanje moških, ki utegne usodepolno postati! Že ta praktiški ozir, če se neče že finančijelnega in postavnega upoštevati, govori za to.

Ločijo naj se torej po že danih načelih vsa učna mesta v 2. plačilni vrsti; vsaka izmed njih naj pa ima svoj status, v katerem se po preteku vsakih 5 let pomakne v višji plačilni razred.

10. Načrt, po katerem naj bi se uredile učiteljske plače na Kranjskem.

Vsled tega načrta bi bili razveljavljeni nastopni §§: 19., 21., 23., 40. dež. šol. postave z dné 29. mal. travna 1873. l., dalje §§ 2., 3., 4. (izjemši ali 3) 5. postave z dné 29. listopada 1890. l. in § 41. postave z dné 30. mal. travna 1886. l.

A. Splošne določbe.

I. Plače učnih oseb se ravnaajo po službenih letih.

II. Za kraje, kjer so življenske in druge potrebe nadnormalne, se pripoznajo učnim osebam krajevne doklade, ki se računajo v pokojnino po onem znesku, kakoršnega uživa dotičnik ob času svojega upokojenja.

III. Vsled določil § 55. drž. šolske postave z dné 14. vel. travna 1869. l. drž. zak. št. 62 razdele se vsa učna mesta v 2 plačilni vrsti. Vsaka plačilna vrsta tvori zase poseben status, v katerem se dotične učne osebe od 1. dné naslednjega meseca, v katerem so prebili izpit učne vsposobljenosti, vsakih 5 let nepretrganega in z dobrim uspehom

združenega delovanja na kakšni javni ljudski šoli šestkrat pomaknejo v višji plačilni razred.

IV. Plačilne stopnje 1. vrste so: 500, 600, 700, 800, 900, 950, 1000 gld.

Plačilne stopnje 2. vrste so: 500, 550, 600, 650, 700, 750, 800 gld.

V. Lokalna doklada znaša za službe 1. vrste: v 1. krajevnem razredu 300 gld. v 2. 200, v 3. 100 in v 4. 50 gld.

Za službe 2. vrste: v 1. krajevnem razredu 150 gld., v 2. 100 in v 3. 50 gld.

VI. Opravilna doklada za šolske voditelje znaša:

1.) na jednorazrednicah po 5letnem zadovoljivem službovanju na isti šoli 50 gld.

Ako je na jednorazrednici število šolo obiskujočih otrok v treh zaporednih letih nad 100, je nakazati učitelju takoj opravilno doklado 50 gld. Le ta se pod istimi pogoji po 5letnem zadovoljivem službovanju na isti šoli poviša na 100 gld.

Ako je kje jednorazrednica, ki bi štela v treh zaporednih letih nad 160 učencev, dobiva učitelj takoj 100 gld. opravilne doklade.

2.) na dvo- in trirazrednicah 100 gld.

3.) na štirirazrednicah 150 gld.

4.) na pet- in večrazrednih šolah 200 gld.

VII. Vsak šolski voditelj ima pravico do naturalnega stanovanja, obstoječega iz 3, najmanj pa 2 sob z najmanjšo skupno ploskovino 60 m², dalje iz kuhinje, jedilne shrambe, kleti, podstrešja in drvarnice. Stanovanje mora biti zdravo in v dobrem stanu ter slikano. Njegovi sestojni deli morajo biti zvezani in ne v raznih delih dotične hiše raztreseni. Ob pomanjkanju naturalnega stanovanja plačevati ima šolska občina šolskemu voditelju lokalno doklado dotičnega kraja za stanarino.

VIII. Tudi drugim učnim osebam se principijelno pripozna naturalno stanovanje in sicer učnim osebam 1. vrste kolikor moč tako, kakor šolskim voditeljem, učnim osebam 2. vrste pa soba s kabinetom, ali vsaj jedna soba z najmanjšo ploskovino 30 m² in drvarnico.

Kjer nimajo te učne osebe naturalnega stanovanja, dobé stanarinski prispevek in sicer

v	I.	II.	III.	IV.
krajevnem razredu na leto goldinarjev avstr. velj.				
učne osebe 1. vrste	150	100	50	25
učne osebe 2. vrste	75	50	25	25

Polovico tega doneska naj plačuje deželni šolski zaklad, polovico pa dotična šolska občina.

IX. Provizorični učitelji (učiteljice) dobivajo letno remuneracijo 350 gld., lokalno doklado in stanovanje oziroma stanarinski prispevek učnih oseb 2. vrste v dotičnem kraju. Provizorični učitelji brez spričevala učne vsposobljenosti se smejo nastaviti le na večrazredne ljudske šole. Dohodke jim je nakazati za nazaj in sicer od dneva, s katerim so nastopili službo.

X. Predstoječa določila veljajo povsem tudi za osebo na meščanskih šolah, katerim se daje razun teh 200 gld. letne doklade, ki se v pokojnino račun. Opravilna doklada ravnateljev na meščanski šoli znaša 200 gld. na leto.

XI. Iz 3% interkalarija se zistemizujejo mesta okrajnih nadomestnih učiteljev. Ako še nimajo spričevala učne vsposobljenosti, se smejo le na večrazrednicah vporabljevati. Njih službeno mesto določi deželni šolski svet po zaslišanju okrajnih šolskih svetov.

XII. Kadar poučujejo učitelji (učiteljice) ljudskih in meščanskih šol vsled naloga okrajne šolske oblasti kak nezapovedan učni predmet, jim gre 20 gld. letne remuneracije za vsako tedensko učno uro.

XIII. Učiteljice ženskih ročnih del, ki niso razredne učiteljice in ki imajo spričevalo učne vsposobljenosti za poučevanje ženskih ročnih del, dobé na leto 20 in po 10 letnem zadovoljivem službovanju 25 gld. remuneracije za vsako učno uro. Učiteljicam brez spričevala gre pa letna remuneracija 10 oziroma 15 gld. od vsake tedenske učne ure.

XIV. Zasilni učitelji dobivajo nagrado in sicer za vsako učno uro 20 in po 10 letnem zadovoljivem službovanju 25 gld. na leto.

XV. Pomožne in zasilne učne osebe nimajo nikake pravice do penzije.

B. Nadrobne določbe.

XVI. Službe 1. vrste so:

- 1.) Vsa nadučiteljska mesta,
- 2.) vsa učiteljska mesta na deških šolah, ali razredih v krajih, kjer so srednje šole,
- 3.) vsa učiteljska mesta na jednorazrednicah,
- 4.) še po jedno učno mesto na mešanih 3- in 4razrednih in še po 2 mesti na mešanih petrazrednih ljudskih šolah. Ako bi bilo na kaki po spolu mešani ljudski šoli več kakor 5 učnih mest, morata biti $\frac{2}{3}$ vseh njih službe 1. vrste.

XVII. Ostale službe so 2. vrste.

XVIII. Službe, navedene pod XVI. 4.) se smejo stalno namestiti le z moškimi učnimi osebami. Za podelitev ostalih služb je pa mero-dajen § 15. deželne postave z dné 29. mal. travna 1873. leta dež. zak. št. 21.

XIX. V svrhu določitve lokalnih doklad in stanarine, oziroma stanarinskega prispevka se uvrste:

- 1.) Deželno stolno mesto Ljubljana v 1. krajevni razred;
- 2.) v 2. krajevni razred kraji, kjer so večje uradnije, letovišča ali zdravišča s posebno draginjo;
- 3.) v 3. krajevni razred kraji, kjer so manjše uradnije, ali ki so letovišča ali zdravišča;
- 4.) v 4. krajevni razred vse ostale kraje.

C. Prehodne določbe.

XX. Po predstojecih določenih sestaviti se imata 2 statusa, pri katerih je računati vsa službena leta od prvega nastopa službe po pridobitvi zrel. spričevala. Po teh je uvrstiti:

V plač. razred 1000 gld. ozir. 800 gld. učne osebe, ki služijo že 35 let

"	"	"	950	"	"	750	"	"	"	"	"	30	"
"	"	"	900	"	"	700	"	"	"	"	"	25	"
"	"	"	800	"	"	650	"	"	"	"	"	20	"
"	"	"	700	"	"	600	"	"	"	"	"	15	"
"	"	"	600	"	"	550	"	"	"	"	"	10	"
"	"	"	500	"	"	500	"	"	"	"	"	"	"

vse učne osebe, ki imajo spričevalo učne vsposobljenosti, pa še ne služijo vsega skupaj 10 let.

V višji plačilni razred pa stopi učna oseba, kadar bi imela po sedaj veljavnih določbah dobiti naslednjo starostno doklado.

Ako bi kje kaka učna oseba imela po novih določbah dobiti manj kakor sedaj, dovoli se ji do poravnave osebna doklada.

Štefan Primožič.

Odkritje Tomšičeve spominske plošče

na Vinici dne 8. kimovca 1897.

Zbrali smo se prav ob meji slovenske naše domovine, kjer šumi v široki strugi obmejna Kolpa, ki se vije kot svetel pas ob koncu belokranjskega sveta in ob pričetku bratske zemlje hrvaške. Ta pas se vije ob jednom telesu, kar se je pokazalo že večkrat, tako tudi pri zadnji, lepi Tomšičevi slavnosti.

Oddaljena, preprijazna, gostoljubna belokranjska Vinica še ni videla toliko krasnega slavlja, kakor dne 8. kimovca, a tudi toli odličnega rodoljubnega slovenskega in hrvaškega občinstva niso še vsprejela in pozdravila poštena belokranjska srca na lepi svoji lasti, kakor ob odkritju Tomšičeve spominske plošče — bilo je to odkritje lep, velik naroden praznik v osuhljeni, od sveta ločeni Beli Krajini! Vinica je odela praznično krilo: okrasila se je s slavoloki, mlaji in narodnimi